

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ, МОЛОДІ ТА СПОРТУ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ХАРЧОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ**

КРАВЧЕНКО ОКСАНА ВАЛЕРІЇВНА

УДК 658.5: 664.6(043)

**ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ
ПІДПРИЄМСТВ ХЛІБОПЕКАРСЬКОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ
(на прикладі Черкаської області)**

Спеціальність 08.00.04 – економіка та управління підприємствами
(за видами економічної діяльності)

АВТОРЕФЕРАТ
дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата економічних наук

Київ 2013

Дисертацією є рукопис.

Робота виконана в Черкаському державному технологічному університеті Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України.

Науковий керівник доктор економічних наук, професор
Яценко Володимир Микитович,
Черкаський державний технологічний університет,
проректор з науково-педагогічної роботи
та соціально-економічного розвитку,
завідувач кафедри бухгалтерського обліку,
аналізу і аудиту

Офіційні опоненти: доктор економічних наук, професор
Крисанов Дмитро Федосович,
Державна установа «Інститут економіки та
прогнозування» НАН України, провідний науковий
співробітник відділу форм і методів господарювання
в агропродовольчому комплексі

кандидат економічних наук, доцент
Калюжна Олена В'ячеславівна,
Миколаївський національний аграрний університет
Міністерства аграрної політики та продовольства
України, доцент кафедри управління виробництвом
та інноваційною діяльністю підприємств

Захист дисертації відбудеться 08 лютого 2013 р. о 13.00 годині на засіданні спеціалізованої вченої ради Д.26.058.01 у Національному університеті харчових технологій за адресою: 01601, м. Київ-601, вул. Володимирська, 68, учбовий корпус А, аудиторія 311.

З дисертацією можна ознайомитись у бібліотеці Національного університету харчових технологій за адресою: 01601, м. Київ-601, вул. Володимирська, 68.

Автореферат розісланий 03 січня 2013 р.

Вчений секретар
спеціалізованої вченої ради
доктор економічних наук

О. М. Петухова

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. Хлібопекарська галузь займає особливе місце в економічній системі України. Від ефективності її функціонування залежить найважливіша характеристика рівня життя населення – стан продовольчого забезпечення. Забезпечення населення хлібом та хлібобулочними виробами в обсязі та асортименті, достатніх для формування збалансованого раціону харчування, що відповідає нормам споживання, є основним соціально-економічним завданням держави.

Загальне економічне становище хлібопекарської промисловості на нинішньому етапі набуває ознак стабілізації, однак значного підйому в галузі не спостерігається. Сучасний стан хлібопекарської промисловості характеризується підвищенням вартості продукції та скороченням обсягів виробництва, що свідчить про недостатній рівень ефективності підприємств цієї галузі та вимагає обґрунтування напрямків її підвищення.

Теоретичні та методологічні основи підвищення ефективності закладені у працях зарубіжних вчених: І. Ансоффа, С. Л. Брю, Ф. Котлера, К. Р. Макконела, А. Маршалла, М. Портера, Д. Рікардо, П. Самуельсона, С. Фішера, Д. Хеймана та ін. Питанням ефективного розвитку АПК, харчових галузей промисловості приділена значна увага в роботах вітчизняних вчених О. Б. Бутнік-Сіверського, Т. А. Говорушко, Л. В. Дейнеко, М. І. Долішного, О. П. Драган, А. О. Заїнчковського, О. В. Калюжної, Д. Ф. Крисанова, В. П. Мартиненка, Т. Л. Мостенської, Б. Й. Пасхавера, О. П. Сологуб, І. В. Федулової, В. М. Яценка та ін. Вони зробили вагомий внесок у розвиток теорії та практики підвищення ефективності, але при всій значимості проведених ними досліджень до цього часу відсутні обґрунтовані наукові підходи до управління ефективністю виробничо-господарської діяльності підприємств хлібопекарської промисловості, не приділяється достатньої уваги її регіональним особливостям, а також ролі галузі в національній економіці.

Таким чином, актуальність дисертаційного дослідження визначається необхідністю обґрунтування ключових напрямів підвищення ефективності діяльності підприємств хлібопекарської промисловості, вдосконалення господарського механізму їх функціонування та формування необхідних умов для налагодження і розвитку інтеграційних зв'язків.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами та темами. Дисертаційна робота виконана відповідно до напрямів наукових досліджень Черкаського державного технологічного університету за темою «Проблеми ціноутворення в агропромисловому комплексі економіки України» (номер державної реєстрації 0109U002752), де здобувачем встановлено закономірності розподілу та взаємозалежності цін на сировину і продукцію хлібопекарської галузі, проаналізовано основні фактори підвищення попиту на регіональному продовольчому ринку.

Мета та завдання дослідження. Метою дисертаційного дослідження є розробка теоретичних і методичних засад, обґрунтованих пропозицій та практичних рекомендацій щодо підвищення ефективності функціонування

підприємств хлібопекарської промисловості. Для досягнення поставленої мети було визначено й вирішено такі завдання:

- уточнити й систематизувати теоретичні та методичні підходи щодо трактування та оцінювання ефективності;
- розкрити основні засади формування та функціонування підприємств хлібопродуктового підкомплексу;
- виявити основні тенденції розвитку сировинної бази хлібопекарської промисловості та шляхи удосконалення ціноутворення на сировину і готову продукцію на основі кореляційного аналізу;
- дати оцінку ефективності підприємств хлібопекарської галузі Черкаської області, дослідити попит на її продукцію на регіональному ринку;
- визначити рівень впливу факторів зовнішнього та внутрішнього середовища на ефективність функціонування підприємств галузі;
- здійснити прогнозування ефективного розвитку підприємств хлібопекарської промисловості Черкаської області;
- розглянути можливості вертикальної та горизонтальної інтеграції підприємств, що виробляють хліб та хлібобулочні вироби;
- розробити методичні засади оцінювання доцільності об'єднання підприємств;
- підготувати рекомендації щодо державного регулювання хлібопекарської галузі.

Об'єктом дослідження є процес підвищення ефективності підприємств хлібопекарської промисловості.

Предмет дослідження становить сукупність теоретичних, методологічних, методичних і прикладних основ підвищення ефективності підприємств хлібопекарської промисловості.

Методи дослідження. Теоретичну та методологічну основу дослідження становлять методи системного, структурно-функціонального і статистичного аналізу та синтезу; методи історичного та логічного, індуктивного й дедуктивного підходів, експертне прогнозування та економіко-математичне моделювання.

У роботі використано такі методи наукового пізнання: системно-аналітичний – для теоретичного узагальнення наукових концепцій, розробок та пропозицій щодо підвищення ефективності; статистико-економічний, графічний – для дослідження сучасного стану сировинної бази та виробництва підприємств хлібопекарської промисловості, відображення тенденцій їх розвитку; порівняння – для здійснення порівняльного аналізу показників досліджуваних підприємств, оцінювання їх ефективності; наукової абстракції – для формування висновків. Обробка інформації здійснювалася з використанням пакетів прикладних програм Statsoft Statistika v6.0 і Microsoft Excel. Інформаційну базу дослідження становлять статистичні матеріали Державної служби статистики України, Головного управління статистики в Черкаській області, річна звітність підприємств, довідкова і монографічна література вітчизняних та зарубіжних науковців.

Наукова новизна дослідження полягає в поглибленні існуючих і розробці нових теоретико-методичних і прикладних аспектів підвищення ефективності функціонування та розвитку підприємств хлібопекарської промисловості. Основними складовими наукової новизни дослідження виступають такі:

вперше:

- розроблено модель організаційно-інтегрованого об'єднання в хлібопродуктовому підкомплексі Черкаської області, яка включає аграрні господарства, борошномельні потужності, підприємства-інтегратори хлібопекарської промисловості, постачальників засобів виробництва, фінансово-кредитні та науково-дослідні установи і організації;

- запропоновано методичний підхід оцінювання доцільності об'єднання підприємств у міжгалузеву інтегровану агропромислову компанію, що дозволяє виявити та оцінити переваги спільної діяльності її учасників порівняно з самостійним функціонуванням кожного з них;

удосконалено:

- теоретичні основи підвищення ефективності функціонування підприємств хлібопекарської промисловості, що спрямовані на забезпечення отримання максимальних обсягів кінцевої продукції високої якості й безпечності у розрахунку на одиницю виробничої потужності, при найменших витратах живої та уречевленої праці з урахуванням впливу зовнішнього середовища та міри задоволення попиту на неї;

- сутність поняття «ефективність хлібопекарської промисловості» в рамках територіально-господарської системи регіону, що визначається як досягнення підприємствами галузі максимальної результативності використання природно-ресурсного, виробничого та інноваційного потенціалу в процесі їх виробничо-господарської діяльності з метою забезпечення населення продукцією власного виробництва;

- методику оцінювання ефективності виробничо-господарської діяльності підприємств хлібопекарської промисловості за її основними показниками та класифікацію екзогенних і ендогенних факторів, що впливають на функціонування й розвиток підприємств галузі;

набули подальшого розвитку:

- методика маркетингового аналізу попиту на хлібопекарську продукцію на регіональному продовольчому ринку, виявлення ключових факторів його зростання, що дозволить виробникам управляти формуванням виробничої програми, сприятиме підвищенню ефективності й прибутковості їх діяльності та подальшому економічному зростанню;

- визначення ступеня впливу екзогенних та ендогенних факторів на ефективність виробничо-господарської діяльності підприємств хлібопекарської промисловості на основі проведення рейтингової оцінки галузевих показників;

- методика прогнозування обсягів виробництва хлібопекарської промисловості за методом Брауна (експонентного згладжування) та

застосування спеціалізованої програми Statsoft Statistika v6.0 для розрахунків прогностичних показників;

- методичні рекомендації щодо посилення державного регулювання хлібопекарської галузі на основі реалізації заходів по стимулюванню її розвитку та приведення ринкових відносин до сучасних вимог, проведенню активної фінансово-кредитної та податкової політики, підтримці страхування в АПК.

Практичне значення одержаних результатів дисертаційного дослідження полягає в розробці та апробації напрямів підвищення ефективності функціонування підприємств хлібопекарської промисловості в Черкаському регіоні. Теоретичні та науково-практичні висновки роботи використовуються при формуванні стратегії розвитку хлібопекарської галузі та розробці заходів щодо вдосконалення системи підтримки виробників хлібопродуктів державними та регіональними органами управління. Розроблені методичні підходи, економічні обґрунтування та пропозиції щодо ефективного розвитку підприємств хлібопекарської промисловості, прийняті Головним управлінням агропромислового розвитку Черкаської облдержадміністрації для практичного використання (довідка № 11-04/351 від 10.10.2012 р.).

Запропоновані в роботі рекомендації використовуються Головним управлінням економіки Черкаської облдержадміністрації для проведення оцінювання стану хлібопекарської промисловості області та прогнозування її розвитку (довідка № 547/4 від 19.09.2012 р.).

Основні пропозиції і висновки дисертаційного дослідження прийняті до впровадження Черкаським ДП ДАК «Хліб України» як стратегічні напрями розвитку хлібопродуктового підкомплексу Черкаського регіону (довідка № 01/02-41 від 11.10.2012 р.).

Результати дослідження рекомендовані до впровадження в практичну діяльність ТОВ «Черкасихліб ЛТД» (довідка № 01-01/37 від 15.10.2012 р.).

Теоретичні положення, методичні рекомендації та практичні висновки використовуються в навчальному процесі Черкаського державного технологічного університету при викладанні дисциплін «Економічний аналіз», «Стратегічний аналіз», «Економіка та організація сільськогосподарського виробництва», «Основи підприємницької діяльності», «Інвестиційна діяльність», «Макроекономіка», «Маркетинг» та інших (довідка № 1792/01-02 від 12.10.2012 р.).

Особистий внесок здобувача. Усі наукові результати, що викладені в дисертації і виносяться на захист, отримані автором особисто. З наукових праць, опублікованих у співавторстві, в дисертації використані лише ті ідеї та положення, які є результатом особистої роботи здобувача.

Апробація результатів дисертації. Основні наукові положення і практичні результати дисертації оприлюднені у доповідях на VII, VIII і IX Міжнародних науково-практичних конференціях «Облік, контроль і аналіз

в управлінні підприємницькою діяльністю» в Черкаському державному технологічному університеті (м. Черкаси, 2010, 2011, 2012 рр.); XI і XII Міжнародних науково-практичних конференціях «Теорія і практика сучасної економіки» в Черкаському державному технологічному університеті (м. Черкаси, 2010, 2011 рр.); II Всеукраїнській науково-практичній конференції студентів, аспірантів і молодих учених «Участь молоді в розвитку економіки та суспільства України» в Національному університеті харчових технологій (м. Київ, 2011 р.); IX Міжнародній науково-практичній конференції «Об'єктивна оцінка конкурентоспроможності економічних систем: моделювання, прогнозування, прийняття рішень» в аналітичному центрі «Нова економіка» (м. Київ, 2012 р.); Всеукраїнській науково-практичній конференції «Підвищення ефективності діяльності підприємств харчової та переробної галузей АПК» в Національному університеті харчових технологій (м. Київ, 2012 р.).

Публікації. За темою дисертації опубліковано 15 робіт, з них у наукових фахових виданнях – 7 статей, 8 публікацій у матеріалах наукових конференцій. Загальний обсяг публікацій становить 3,5 ум.-друк. арк., з них особисто автору належить 3,15 ум.-друк. арк.

Структура і обсяг дисертаційної роботи. Результати досліджень викладено на 219 сторінках комп'ютерного тексту. Дисертація складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків. Робота містить 34 таблиці на 15 сторінках, 27 рисунків на 12 сторінках і 12 додатків на 27 сторінках. Список використаних джерел налічує 210 найменувань на 20 сторінках.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У вступі розкрито актуальність теми дисертаційного дослідження, його мету і завдання, об'єкт і предмет, визначено наукову новизну одержаних результатів, їх теоретичне та практичне значення.

У першому розділі «Теоретико-методичні основи ефективності функціонування підприємств хлібопекарської промисловості» узагальнено теоретичні засади сутності, формування і функціонування підприємств хлібопекарської промисловості та класифікацію факторів підвищення їх ефективності; обґрунтовано методичні основи оцінювання ефективності підприємств галузі.

Ефективність як економічна категорія відображає раціональність використання залучених у виробничий процес ресурсів, а результативність – міру досягнення поставлених підприємством цілей.

Формування ефективності відбувається на засадах прагнення виробників випускати продукцію найвищої якості при найменших витратах ресурсів на основі максимального використання виробничого потенціалу з метою підвищення добробуту усього суспільства.

На ефективність функціонування підприємств хлібопекарської промисловості впливають багато факторів, які потребують класифікації з метою виявлення конкретних шляхів її підвищення (рис. 1).

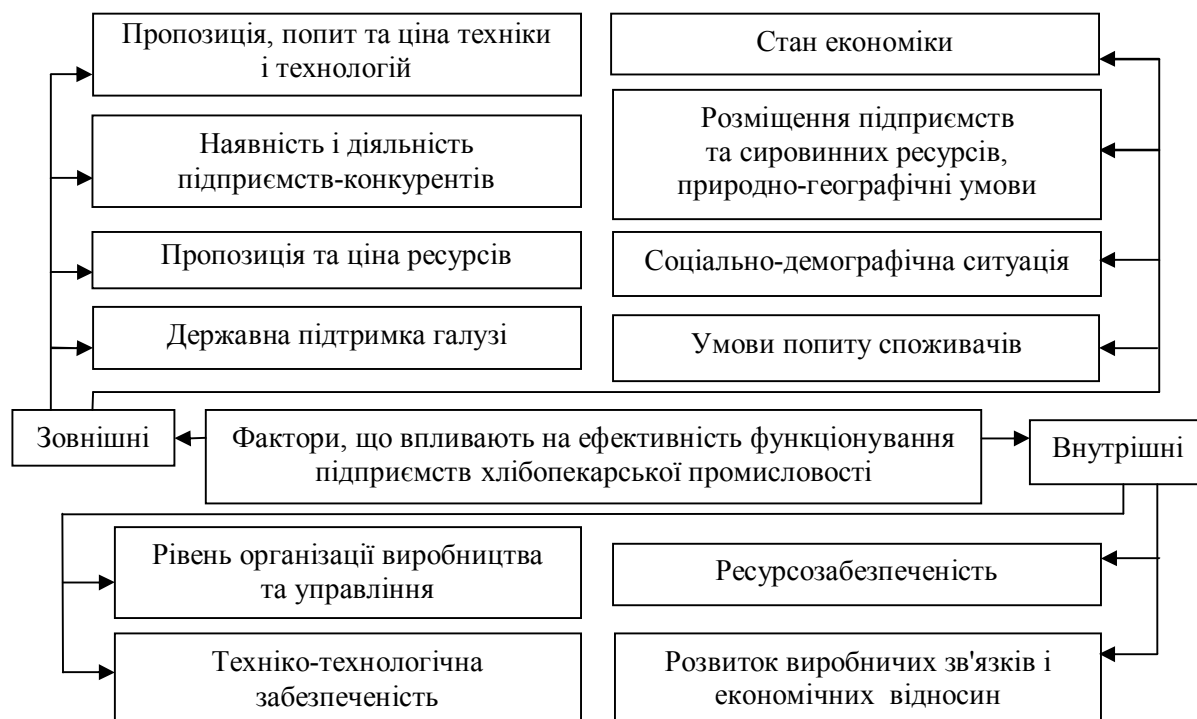

Рис. 1. Класифікація факторів, що впливають на ефективність функціонування підприємств хлібопекарської промисловості

Фактори ефективності функціонування підприємств хлібопекарської промисловості можна поділити на екзогенні, тобто зовнішні (на які виробники не можуть впливати), та ендогенні, тобто внутрішні (що залежать від можливостей самих підприємств).

Для підвищення ефективності виробничо-господарської діяльності підприємств хлібопекарської промисловості потрібно не лише враховувати основні фактори, що її забезпечують, але й розуміти, що механізм підвищення ефективності виробництва хлібопекарської галузі – це сукупність організаційно-економічних, технологічних, правових, соціальних та інших заходів, спрямованих на покращення кінцевих результатів виробничого процесу. Для виявлення ключових факторів виробництва, визначення кількісної величини та якісної їх характеристики, виконання прогнозування їх розвитку доцільно застосовувати комплексний аналіз. Це обумовлює необхідність вибору системи показників, що дадуть змогу оцінити ефективність, проаналізувати динаміку домінуючих факторів, виявити основні напрями її підвищення.

Оцінювання ефективності функціонування хлібопекарської галузі пропонується здійснювати в чотири етапи з урахуванням її економічних, соціальних та екологічних аспектів (рис. 2).

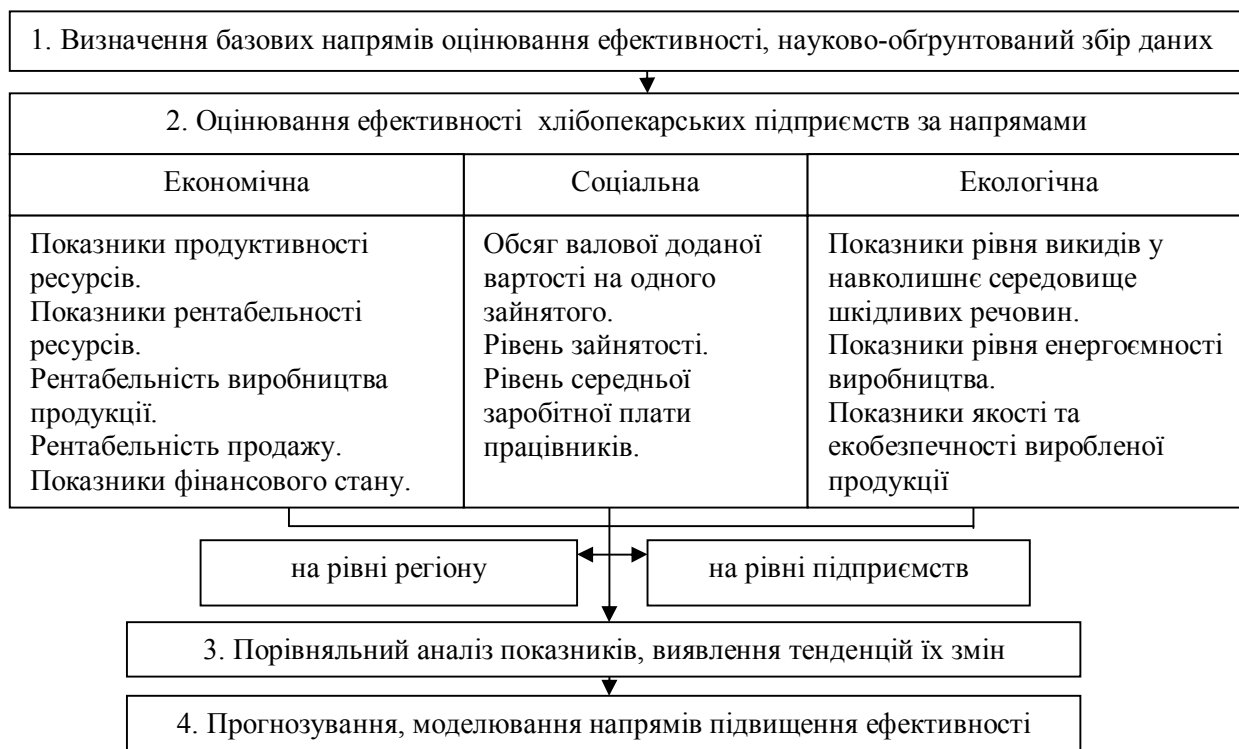

Рис. 2. Послідовність оцінювання ефективності функціонування підприємств хлібопекарської промисловості

Здійснення оцінювання ефективності функціонування підприємств хлібопекарської промисловості регіону за запропонованою послідовністю дозволить об'єктивно оцінити ситуацію, що склалася, та визначити перспективні напрями розвитку галузі.

У другому розділі «Аналіз сучасного стану та ефективності функціонування підприємств хлібопекарської промисловості Черкаської області» розглянуто сучасний стан сировинно-ресурсної бази та виробництва хлібопекарської промисловості, проаналізовано процес ціноутворення на агропромислову продукцію, здійснено оцінювання ефективності й впливу екзогенних та ендогенних факторів на підвищення ефективності виробничо-господарської діяльності хлібопекарських підприємств.

Основою сировинної бази хлібопекарської промисловості Черкаської області є потужна зернова галузь регіону. Черкащина займає провідне місце серед регіонів України у виробництві зернових культур, чому сприяють вигідне територіально-економічне розташування і ґрунтово-кліматичні умови.

Як показало дослідження, у 1990–2011 рр. в зерновій галузі Черкаської області на тлі зростання урожайності та валового збору зернових культур спостерігається скорочення посівних площ пшениці та жита, зменшення їх урожайності та обсягів виробництва. Середній рівень рентабельності виробництва зернових становить 20 %, тоді як для ефективного розширеного відтворення необхідно 45–50 %. Такі тенденції супроводжуються впливом робочої сили з аграрної сфери і послабленням матеріально-технічної бази сільськогосподарських підприємств.

Зерно, що надходить у сферу переробки, забезпечує діяльність борошномельних, хлібопекарських, макаронних та кондитерських підприємств. Найбільша частка в структурі споживання борошна (85 %) належить хлібопекарській промисловості. Борошно є основною сировиною для хлібопекарської галузі та займає більшу частину у собівартості хлібобулочних виробів.

Доведено, що в системі цін на агропромислову продукцію існує тісний взаємозв'язок кожної окремої ціни та групи цін з усіма іншими цінами, що підтверджується результатами дослідження кореляційних зв'язків зміни цін на пшеницю та продукти її переробки. Зростання цін на пшеницю та борошно, що спостерігається в Україні, супроводжується підвищенням собівартості хлібобулочних виробів і зменшенням прибутків хлібопекарських підприємств.

Дослідження стану хлібопекарської промисловості показало, що в 2003–2011 рр. у галузі намітилась стабілізація. Але, незважаючи на це, вона й досі перебуває у складному економічному стані, про що свідчить скорочення обсягів виробництва хлібобулочної продукції (рис. 3).

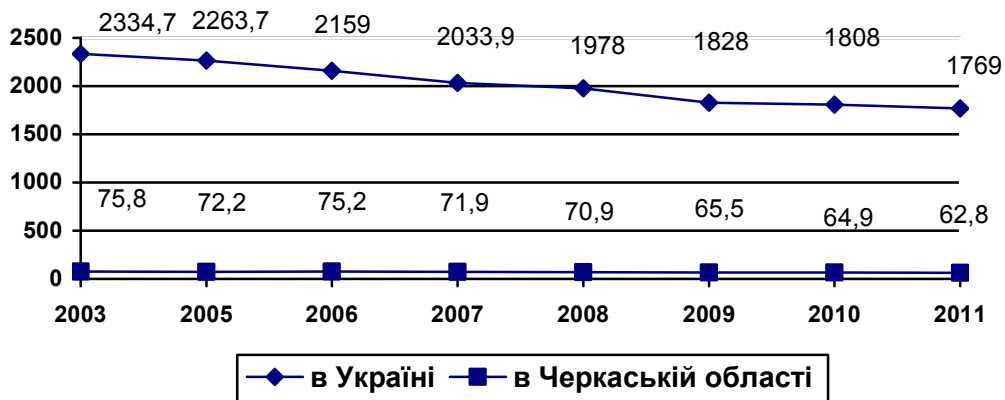

Рис. 3. Виробництво хлібобулочних виробів, тис. т

Нині в хлібопекарській промисловості існує низка проблем, головними з яких є: якість борошна, що не відповідає вимогам хлібопечення, випереджальне зростання цін на борошно та енергоресурси при адміністративному гальмуванні цін на хліб, відсутність державної підтримки галузі, що є однією з причин нестабільності ефективності. Хоча вона й має тенденцію до підвищення, але залишається на низькому рівні.

Здійснено оцінювання ефективності функціонування підприємств хлібопекарської промисловості Черкаської області. Аналіз основних показників ефективності було проведено на прикладі ПАТ «Черкаський хлібокомбінат», ПАТ «Ватутінський хлібокомбінат», Приватного АТ «Черкаський комбінат хлібопродуктів» (табл. 1).

Встановлено, що особливе значення при визначенні ефективності має аналіз такого економічного показника, як продуктивність. Удосконалення діяльності підприємства повинне забезпечувати його зростання. За даними аналізу, продуктивність праці на досліджуваних підприємствах підвищилася. Разом з тим спостерігається зменшення виробітку продукції у розрахунку на 1 грн. матеріальних витрат та виробітку продукції на 1 грн. основних засобів, що свідчить про зниження ефективності їх використання.

Таблиця 1

**Основні показники ефективності функціонування підприємств
хлібопекарської промисловості Черкаської області за 2007–2011 рр.**

Показники	Роки					Відхилення (+,-) 2011 р. до 2007 р.
	2007	2008	2009	2010	2011	
ПАТ «Черкаський хлібокомбінат»						
Використання виробничих потужностей, %.	54	83	88,7	89	87	33
Вихід продукції, тис. грн:						
на 1 працівника	110,6	160	191,6	219,4	239,1	128,5
на 1 тис. грн мат. витрат	1,6	1,6	1,5	1,4	1,4	-0,2
на 1 тис. грн. осн. засобів	5,8	4,3	3,7	4,9	4,1	-1,7
Рентабельність продажу, %	18,5	17,2	5,9	13,7	15,0	-3,5
Рентабельність виробництва продукції, %	22,7	20,8	6,2	15,9	17,1	-5,6
ПАТ «Ватутінський хлібокомбінат»						
Використання виробничих потужностей, %.	79	76	73	75	80	1
Вихід продукції, тис. грн:						
на 1 працівника	19,7	30,4	26,5	32,7	92,4	72,7
на 1 тис. грн мат. витрат	12,6	1,5	5,4	1,7	2,1	-10,5
на 1 тис. грн осн. засобів	0,9	0,7	0,5	0,6	0,5	-0,4
Рентабельність продажу, %	20,8	14,1	46,4	22,1	31,2	10,4
Рентабельність виробництва продукції, %	26,3	16,5	86,7	28,3	45,3	19
Приватне АТ «Черкаський комбінат хлібопродуктів»						
Використання виробничих потужностей, %.	82	90	85	85	85	3
Вихід продукції, тис. грн:						
на 1 працівника	112,1	246,7	469,3	449,7	196,3	84,2
на 1 тис. грн мат. витрат	4,7	1,5	1,9	1,4	2,7	-2
на 1 тис. грн осн. засобів	4,5	10,2	15,1	11,9	5	0,5
Рентабельність продажу, %	15,1	11,0	10,9	10,2	28,2	13,1
Рентабельність виробництва продукції, %	17,7	12,4	12,2	11,4	39,2	21,5

Оцінку економічних результатів з урахуванням витрат підприємства дає аналіз рентабельності. За останні п'ять років рівень рентабельності виробничо-господарської діяльності досліджуваних підприємств, незважаючи на позитивні значення показників, суттєво не підвищився.

Незадовільний стан підприємств хлібопекарської галузі, в першу чергу, обумовлений складними умовами їх функціонування, які зумовлені низкою негативних зовнішніх та внутрішніх факторів. Проведене автором рейтингове оцінювання факторів впливу на підвищення ефективності функціонування підприємств хлібопекарської промисловості показало, що серед екзогенних чинників найвищі коефіцієнти вагомості мають державна політика (обмеження рентабельності виробництва найуживаніших видів хлібобулочних виробів), загальний стан економіки, загострення конкуренції,

пропозиція і ціна ресурсів, умови попиту споживачів. Серед ендогенних найвагоміші: рівень організації виробництва та управління, забезпеченості ресурсами, розвитку виробничих зв'язків і економічних відносин хлібозаводів з аграрними господарствами й торговельними підприємствами.

У третьому розділі «Основні напрями підвищення ефективності функціонування підприємств хлібопекарської промисловості» здійснено прогнозування розвитку хлібопекарської промисловості Черкаської області на 2012–2015 рр., запропоновано напрями підвищення його ефективності на основі удосконалення асортименту хлібобулочних виробів та формування інтеграційних зв'язків. Розроблено модель організаційно-інтегрованого об'єднання в хлібопродуктовому підкомплексі регіону. Запропоновано методичний підхід до оцінювання доцільності об'єднання підприємств. Підготовлено рекомендації щодо державного регулювання галузі.

Прогнозні значення обсягів виробництва хлібобулочних виробів у Черкаській області на 2012–2015 рр. мають тенденцію до зниження сукупного виробництва продукції галузі (табл. 2).

Таблиця 2

**Прогнозні значення обсягів виробництва хлібобулочних виробів
у Черкаській області на 2012–2015 рр., тис. т**

Показники	Роки			
	2012	2013	2014	2015
Прогнозні обсяги виробництва	64,1	63,2	62,4	61,7
Прогнозні обсяги виробництва з урахуванням виробів, що рекомендуються вживати при різних захворюваннях	72,1	71,2	70,4	69,7

Встановлено, що нині стратегія виробників має орієнтуватися на завоювання нових груп покупців з високими фінансовими можливостями, а також споживачів, що мають середні й низькі можливості, але з різних причин (переважно унаслідок ослабленого здоров'я) змушені купувати дорогу, але потрібну хлібобулочну продукцію. Отже, одним із перспективних напрямів збільшення виробництва хлібобулочної продукції підприємствами галузі є розширення споживання особами, що мають різні захворювання, хлібобулочних виробів лікувально-профілактичного призначення.

Розрахунок прогнозних обсягів виробництва з урахуванням зазначених виробів здійснювався за даними Державної служби статистики щодо кількості захворювань та середньорічного обсягу споживання хлібопродуктів на особу в Черкаській області, а також за результатами проведеного фахівцями галузі опитування. Згідно з ними 89 % людей, що мають різні захворювання, є потенційними споживачами спеціальних хлібобулочних виробів. У перспективі при організації випуску виробів лікувально-профілактичного призначення сукупний попит на продукцію хлібопекарської промисловості зросте на 11 %. Для досягнення прогнозованого збільшення

обсягу споживання хлібобулочних виробів необхідно також проінформувати споживача про нові види продукції – активізувати маркетингову діяльність.

Унаслідок неефективності державного регулювання міжгалузевих відносин у хлібопродуктовому підкомплексі АПК виробникам необхідно самостійно вирішувати проблему зниження високої вартості сировини шляхом зближення з організаціями, діяльність яких пов'язана з попередніми етапами обробки зерна (насамперед, з борошномельною сферою). Відносини, що сформовані на торговельно-грошових засадах, доцільно замінити на кооперативно-інтегровані, які в світовій практиці визнані найефективнішою формою організації агропромислового виробництва.

Основними мотивами інтеграційних процесів у хлібопекарській промисловості є збільшення частки на ринку хліба та хлібобулочних виробів, усунення слабких конкурентів, придбання новітніх технологій, освоєння нових ніш у хлібопекарському бізнесі, а також забезпечення гарантованого ринку збуту сировини для виробництва хлібобулочної продукції.

Результати діяльності інтегрованих формувань відображаються в оснащенні хлібо заводів новим технологічним обладнанням, спеціалізації, кооперації та концентрації виробництва, отриманні доступу до новітніх технологічних процесів та сучасних методів управління підприємством, залученні додаткових фінансових і матеріальних ресурсів, підвищенні кваліфікації кадрів та якості продукції.

Перспективною формою інтеграції в масштабах області може стати міжгалузева інтегрована агропромислова компанія (МІАК), до складу якої на добровільній основі увійдуть виробники зерна, хлібо заводи, зернопереробні, агросервісні та інші підприємства і організації системи хлібопродуктів.

Враховуючи вищевикладене, нами запропоновано модель МІАК у хлібопродуктовому підкомплексі Черкаської області (рис. 4).

Пропонована модель виробничо-фінансових відносин дає можливість, насамперед, усунути посередників у торгово-економічних відносинах учасників компанії, знизити собівартість сировини та хлібобулочних виробів, а також сприятиме підвищенню попиту на них. У межах агропромислових формувань заданому рівню рентабельності будуть відповідати певні рівні цін, управління процесами ціноутворення буде здійснюватися на основі вивчення кон'юнктури ринку, вигідності виробництва конкретних видів продукції.

Формування запропонованої МІАК у хлібопродуктовому підкомплексі Черкаського регіону за сприяння та підтримки органів державного управління і за участі аграрних господарств, що спеціалізуються на вирощуванні зернових, зернопереробних, борошномельних та хлібопекарських підприємств, фінансово-кредитних та наукових установ і торговельних організацій регіону сприятиме адаптації їх економічної діяльності до ринкових умов господарювання та ефективному розвитку.

Механізм економічних взаємовідносин між учасниками інтегрованої міжгалузевої агропромислової компанії будується на основі взаємної

економічної вигоди, що забезпечує реальну участь інтегруючих структур у прийнятті управлінських рішень і регулюється через механізм цін на продукцію, роботи і послуги, а також за допомогою обґрунтованого формування, розподілу і використання прибутку. Рекомендована у фінансово-агропромисловому об'єднанні система економічних взаємовідносин дозволить забезпечити оптимальне поєднання інтересів її учасників, підвищення ефективності виробництва зерна, борошна, хлібобулочних виробів.

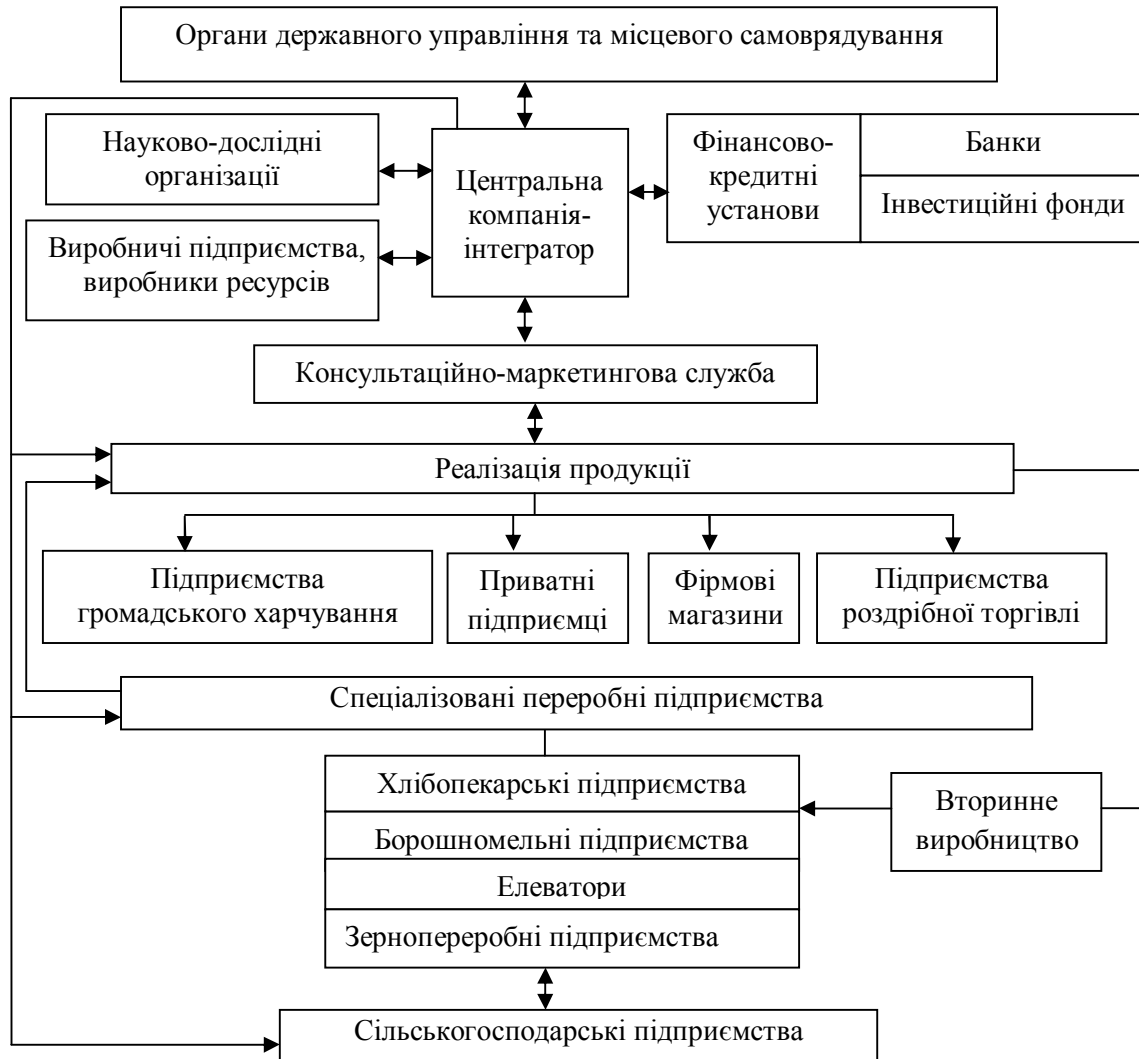

Рис. 4. Модель інтегрованої міжгалузевої агропромислової компанії в хлібопродуктовому підкомплексі регіону

Оцінити ефект об'єднання підприємств у МІАК дає можливість запропонований методичний підхід, використання якого дає змогу приймати управлінські рішення щодо доцільності об'єднання підприємств за технологічним ланцюжком виробництва певних видів продукції.

При подібному типі об'єднання ефект досягатиметься внаслідок появи можливості передачі підприємствами одне одному продукції за «внутрішніми» чи «внутрішньогруповими», або трансфертними цінами, які можуть вигідно відрізнятися від ринкових саме для учасників цієї корпорації.

Це пояснюється тим, що учасникам у межах об'єднання не вигідно завищувати ціни на продукцію і ресурси, оскільки кожен із них зацікавлений у підвищенні прибутковості функціонування компанії в цілому.

Оцінювання, що базується на цих початкових принципах доцільності об'єднання підприємств, здійснюється таким чином:

$$S = \sum_{i=1}^n \left(q^i \left(p^i - \sum_{j=1}^n v_j x_j^i \right) \right) + \sum_{i=g+1}^n \left(q^i \left(p^i - \sum_{j=g+1}^n r_j x_j^i \right) \right) \rightarrow \max, \quad (1)$$

$$\frac{S = \sum_{i=1}^n \left(q^i \left(p^i - \sum_{j=1}^n v_j x_j^i \right) \right)}{\sum_{i=g+1}^n \left(q^i \left(p^i - \sum_{j=g+1}^n r_j x_j^i \right) \right)} < 1, \quad (2)$$

де S – прибуток підприємства, учасника МІАК; q^i – обсяги виробництва продукції виду i ; p^i – ціна одиниці продукції виду i ; x_j^i – кількість ресурсу j , використаного для виробництва продукції виду i ; v_j – ціна одиниці ресурсу виду j ; r_j – внутрішня ціна на продукцію j ; $g+1$ – види продукції для використання як ресурси у межах об'єднання.

Як показали розрахунки, прибуток, отриманий підприємством за участі в МІАК, суттєво перевищуватиме його прибуток, отриманий від самостійного функціонування.

Підвищення ефективності функціонування підприємств хлібопекарської галузі неможливе без істотного коригування курсу на проведення аграрних реформ, що включає, насамперед, удосконалення методів державного регулювання розвитку АПК. У сучасних умовах державна підтримка підприємств хлібопродуктів повинна базуватися на системі економічних, організаційних, соціальних і правових форм, методів і способів, спрямованих на стимулювання та приведення в дію сучасних ринкових відносин. Це сприятиме ефективному використанню накопиченого науково-технічного потенціалу, залученню інвестицій і впровадженню інноваційних розробок з метою прискорення економічного зростання, підвищення життєвого рівня на основі задоволення потреби населення в продуктах харчування високої якості та різноманітного асортименту.

Для підприємств хлібопекарської промисловості державне регулювання пропонується здійснювати за такими позиціями:

- активне сприяння різних територіальних рівнів управління процесам діяльності та розвитку місцевого хлібопечення: інвестиції у виробництво хлібобулочних виробів повинні мати регіональний характер, але при безумовному державному регулюванні загальної стратегії;
- звільнення від оподаткування прибутку, що спрямовується виробниками хліба та хлібобулочних виробів на фінансування інвестицій;
- застосування лізингу для відновлення основних засобів, але при цьому умови лізингу не повинні перевищувати ставок Нацбанку, встановлених на термін його дії;

- звільнення від ПДВ закупівель імпортного устаткування;
- використання додаткових позабюджетних джерел фінансування, таких як кошти цільового призначення, що виділяються банками, фондами та іншими організаціями, незалежно від форм власності.

В системі державного регулювання функціонування хлібопекарської промисловості необхідно дотримуватися соціальних орієнтирів.

Запропонована система заходів державного регулювання дозволить підприємствам хлібопекарської промисловості, використовуючи стратегію зростання, підвищувати ефективність своєї виробничо-господарської діяльності в умовах посилення конкуренції на продовольчих ринках.

ВИСНОВКИ

На основі дослідження теоретико-методичних основ ефективності функціонування підприємств хлібопекарської промисловості, аналізу сучасного стану та ефективності хлібопекарської галузі Черкаської області можна зробити такі висновки:

1. Основою стабільного функціонування і розвитку підприємств хлібопекарської промисловості, їхнього виживання в ринковій системі господарювання є підвищення ефективності. В процесі дослідження конкретизовано сутність поняття ефективності функціонування підприємств хлібопекарської промисловості, що визначається як отримання максимальних обсягів кінцевої продукції високої якості й безпечності у розрахунку на одиницю виробничої потужності при найменших витратах ресурсів з урахуванням впливу зовнішнього середовища і ступеня задоволення попиту на вироблену продукцію.

Доведено, що оцінювання ефективності на основі визначення системи показників з урахуванням її економічних, соціальних та екологічних аспектів дозволить виявити тенденції, що можуть вплинути на ефективність та визначити напрями її підвищення.

Вибір стратегії ефективного розвитку хлібопекарської галузі ґрунтується на системному підході щодо аналізу проблемної ситуації, що визначається як впливом зовнішнього середовища, так і внутрішніми факторами. В роботі класифіковано фактори, що впливають на ефективність виробничо-господарської діяльності підприємств хлібопекарської промисловості. До екзогенних (зовнішніх) факторів, на які підприємства не можуть впливати, належать державна, інвестиційна, фінансово-кредитна, цінова, податкова і соціальна політика. Ендогенні (внутрішні) фактори залежать від можливостей самих підприємств. До них відносять: організацію виробництва та управління, матеріально-технічне забезпечення та виробниче обслуговування, розвиток підприємництва.

2. В основу функціонування хлібопекарської промисловості у складі хлібопродуктового підкомплексу регіону покладено галузеві зв'язки сільськогосподарських підприємств-виробників зерна, борошномельних та хлібопекарських підприємств. Ефективно організована діяльність

хлібопекарської галузі має бути орієнтована на забезпечення виробництва хлібопродуктів сировиною, що виробляється в регіоні, та на задоволення попиту населення в основних продуктах харчування за рахунок можливостей власного виробництва.

3. На основі проведеного аналізу встановлено, що основою сировинної бази хлібопекарського виробництва Черкаської області є потужна зернова галузь регіону. У її розвитку спостерігаються тенденції зростання, разом з тим, ефективність галузі є недостатньою, що перешкоджає ефективному розширеному відтворенню. Обґрунтовано, що в системі цін на продукцію АПК, до структури якої входять і ціни на продукцію хлібопекарської промисловості, існує взаємозв'язок кожної окремої ціни та групи цін з усіма іншими цінами. Зміна рівня однієї з них спричиняє зміни у цілому ряді цін. Це зумовлено єдиним процесом формування витрат на виробництво, взаємозв'язком та взаємозалежністю всіх елементів ринкового механізму господарювання та всіх суб'єктів ринку.

4. У складі хлібопекарської промисловості Черкаської області станом на кінець 2011 р. функціонувало 18 підприємств, що забезпечували населення регіону хлібом та хлібобулочними виробами. Дослідження попиту на продукцію галузі показало, що споживання хлібобулочних виробів населенням перевищує встановлену раціональну норму споживання. Отже, за умови зростання доходів населення попит на продукцію галузі практично не збільшиться, а, можливо, навпаки – зменшиться, з огляду на те, що споживачі надаватимуть перевагу іншим, більш дорогим продуктам. Для зростання попиту на цю групу товарів виробники мають здійснювати маркетингову стратегію та рекламу в напрямку формування попиту та активізації збуту.

Оцінка ефективності діяльності підприємств галузі показала недостатньо високий рівень її показників. Виявлено низьку прибутковість капіталу, що стало причиною значного залучення позикових коштів та скорочення власного капіталу виробників. Збільшення обсягів зобов'язань негативно вплинуло на значення показників фінансової стійкості та ліквідності. Це означає, що у разі виникнення термінової необхідності погашення всіх короткострокових зобов'язань хлібопекарські підприємства зможуть їх повернути лише за рахунок повної реалізації обігових активів, що унеможлиблює подальшу операційну діяльність.

5. За результатами рейтингового оцінювання факторів впливу на ефективність функціонування підприємств хлібопекарської промисловості доведено, що найбільший вплив серед екзогенних факторів мають: державна політика та загальний стан економіки, серед ендогенних факторів: ресурсозабезпеченість та організація виробництва.

6. Адаптація стратегії розвитку підприємств хлібопекарської галузі до загального стану економіки, нейтралізація негативного впливу наявних у зовнішньому середовищі проблем потребує розробки та впровадження заходів із підвищення якості та удосконалення асортименту виробів. Налагодження виробництва спеціальної продукції для груп населення, що не

враховувались раніше, в перспективі може підвищити обсяг сукупного виробництва та споживання хлібобулочних виробів. Робота в напрямку отримання пільг та знижок постачальників, ресурсозбереження та налагодження постійних зв'язків з виробниками сировини і торговельними організаціями на основі інтеграції сприятиме скороченню витрат на виробництво продукції, зменшенню її собівартості.

7. Дослідження різних форм інтеграції показало, що одним із напрямів підвищення ефективності функціонування хлібопекарської галузі регіону може стати утворення міжгалузевої інтегрованої агропромислової компанії, що є найбільш ефективним способом поєднання технологічно пов'язаних аграрного, промислового, фінансового і торговельного капіталів. Економічні взаємовідносини між учасниками агропромислової інтеграції мають будуватися з урахуванням ситуації, що склалася, та особливостей галузевих продовольчих підкомплексів незалежно від організаційно-правового статусу інтегрованих агропромислових формувань.

8. Доцільність об'єднання підприємств у запропоновану міжгалузеву агропромислову структуру з точки зору можливості реалізації ними поставленої мети – підвищення ефективності – визначено за допомогою кількісної оцінки переваг інтегрованої діяльності її учасників порівняно з варіантами їх самостійного функціонування. Прибуток хлібопекарського підприємства у складі інтегрованого формування перевищуватиме на 73 % прибуток, отриманий ним у разі самостійного господарювання.

9. До основних заходів щодо підвищення ефективності функціонування підприємств хлібопекарської промисловості регіону слід віднести: регулювання обсягів виробництва окремих видів продукції, надання компенсацій, спрямування інвестицій у галузь, а також усунення існуючого диспаритету цін на промислову і сільськогосподарську продукцію. Крім того, держава повинна забезпечити активну фінансово-кредитну і податкову політику, підтримку страхування в АПК, тобто економічний механізм ефективного функціонування хлібопекарської галузі повинен формуватися під впливом ринкових відносин та посилення державної підтримки.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

Статті у наукових фахових виданнях:

1. Кравченко О. В. Сучасний стан та тенденції розвитку хлібопекарської промисловості в умовах ринку / О. В. Кравченко, В. М. Яценко // Збірник наукових праць Черкаського державного технологічного університету. – Вип. 23 : у 3 ч. – Черкаси : ЧДТУ, 2010. – Ч. 3. – С. 180–184. – (Серія : Економічні науки). (*Особистий внесок автора : досліджено сучасний стан хлібопекарської промисловості та визначено тенденції її розвитку – 0,2 друк. арк.*).
2. Кравченко О. В. Етапи та напрями розподілу цін в АПК / О. В. Кравченко, І. Й. Ткачук // Збірник наукових праць Черкаського

державного технологічного університету. – Вип. 24 : у 3 ч. – Черкаси : ЧДТУ, 2010. – Ч. 2. – С. 57–62. – (Серія : Економічні науки). (*Особистий внесок автора* : досліджено сучасний стан ціноутворення в АПК, визначено та теоретично обґрунтовано напрями його удосконалення – 0,2 друк. арк.).

3. Кравченко О. В. Дослідження методології формування цін на продукцію в сільському господарстві провідних країн світу. / О. В. Кравченко // Збірник наукових праць Черкаського державного технологічного університету. – Вип. 25 : у 3 ч. – Черкаси : ЧДТУ, 2010. – Ч. 2. – С. 278–282. – (Серія : Економічні науки) (0,36 друк. арк.).

4. Кравченко О. В. Дослідження кореляційних зв'язків зміни різних видів цін на продукцію АПК / О. В. Кравченко // Збірник наукових праць Черкаського державного технологічного університету. – Вип. 26 : у 3 ч. – Черкаси : ЧДТУ, 2010. – Ч. 2. – С. 67–71. – (Серія : Економічні науки) (0,35 друк. арк.).

5. Кравченко О. В. Передумови становлення та розвиток інтегрованих формувань в хлібопекарській промисловості / О. В. Кравченко // Наукові праці Національного університету харчових технологій. – №. 45. – К. : НУХТ, 2012. – С. 170–175 (0,35 друк. арк.).

6. Кравченко О. В. Фактори зростання попиту на продукцію харчової промисловості / О. В. Кравченко // Наукові праці Національного університету харчових технологій. – № 46. – К. : НУХТ, 2012. – С. 119–124 (0,35 друк. арк.).

7. Кравченко О. В. Основні фактори та методика оцінки ефективності функціонування підприємств хлібопекарської промисловості / О. В. Кравченко // Збірник наукових праць Черкаського державного технологічного університету. – Вип. 31 : у 2 ч. – Черкаси : ЧДТУ, 2012. – Ч. 1. – С. 221–226. – (Серія : Економічні науки) (0,43 друк. арк.).

Публікації в інших виданнях:

1. Кравченко О. В. Особливості розвитку хлібопекарської промисловості / О. В. Кравченко // Облік, контроль і аналіз в управлінні підприємницькою діяльністю : матеріали 7-ї міжнар. наук.-практ. конф., (Черкаси, 14–16 квіт. 2010 р.) / відп. ред. В. М. Яценко. – Черкаси : ЧДТУ, 2010. – С. 60–62 (0,11 друк. арк.).

2. Кравченко О. В. Особливості формування цін на продукцію галузей АПК в сучасних умовах / О. В. Кравченко // Теорія і практика сучасної економіки : матеріали 11-ї міжнар. наук.-практ. конф. : у 2 т., (Черкаси, 6–8 жовт. 2010 р.) / відп. ред. В. І. Хомяков. – Т. 1. – Черкаси : ЧДТУ, 2010. – С. 82–85 (0,12 друк. арк.).

3. Кравченко О. В. Особливості ціноутворення на сільськогосподарську продукцію в аграрному секторі США / О. В. Кравченко, В. М. Яценко. – Участь молоді в розвитку економіки та суспільства України : матеріали 2-ї всеукр. наук.-практ. конф. студ., асп. і мол. учен., (Київ, 17–19 лют. 2011 р.) / відп. ред. Т. Л. Мостенська. – Ч. I. – К. : НУХТ, 2011. – С. 5–6 (0,09 друк. арк.).

4. Кравченко О. В. Попит на продукцію харчової промисловості на продовольчому ринку України / О. В. Кравченко // Облік, контроль і аналіз в управлінні підприємницькою діяльністю : матеріали 8-ї міжнар. наук.-практ. конф., (Черкаси, 18–20 трав. 2011 р.) / відп. ред. В. М. Яценко. – Черкаси : ЧДТУ, 2011. – С. 25–26 (0,11 друк. арк.).
5. Кравченко О. В. Окремі аспекти цінової політики хлібопекарської промисловості / О. В. Кравченко // Теорія і практика сучасної економіки : матеріали 12-ї міжнар. наук.-практ. конф., (Черкаси, 6–8 жовт. 2011 р.) / відп. ред. В. І. Хомяков. – Черкаси : ЧДТУ, 2011. – С. 187–190 (0,12 друк. арк.).
6. Кравченко О. В. Взаємозв'язки цінових змін у системі цін на агропромислову продукцію / О. В. Кравченко // Облік, контроль і аналіз в управлінні підприємницькою діяльністю : матеріали 9-ї міжнар. наук.-практ. конф., (Черкаси, 18–19 квіт. 2012 р.) / відп. ред. В. М. Яценко. – Черкаси : ЧДТУ, 2012. – С. 100–102 (0,12 друк. арк.).
7. Кравченко О. В. Особливості розвитку інтеграційних процесів у хлібопекарській промисловості / О. В. Кравченко // Об'єктивна оцінка конкурентоспроможності економічних систем : моделювання, прогнозування, прийняття рішень : матеріали IX міжнар. наук.-практ. конф. : у 2 ч., (Київ, 2–3 берез. 2012 р.). – К. : Аналітичний центр «Нова економіка», 2012. – Ч. I. – С. 50–52 (0,15 друк. арк.).
8. Кравченко О. В. Перспективи розвитку хлібопекарських підприємств Черкаської області / О. В. Кравченко // Підвищення ефективності діяльності підприємств харчової та переробної галузей АПК: матеріали всеукр. наук.-практ. конф., (Київ, 22–23 листопада. 2012 р.) / відп. ред. Т. Л. Мостенська. – Київ : НУХТ, 2012. – С. 90–92 (0,11 друк. арк.).

АНОТАЦІЯ

Кравченко О. В. Підвищення ефективності функціонування підприємств хлібопекарської промисловості (на прикладі Черкаської області). – На правах рукопису.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.04 – економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності). – Національний університет харчових технологій Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України, Київ, 2013.

У дисертаційній роботі представлені теоретичні засади формування ефективності, обґрунтовано методичні основи оцінювання ефективності підприємств хлібопекарської промисловості.

Досліджено особливості розвитку зерновиробничих, зернопереробних та хлібопекарських підприємств у Черкаській області в сучасних умовах господарювання. Проаналізовано основні економічні показники діяльності підприємств хлібопродуктового підкомплексу регіону за 1990–2011 рр., оцінено ефективність їх функціонування.

За результатами дослідження здійснено прогнозування розвитку хлібопекарської промисловості Черкаської області на 2012–2015 рр. та запропоновано напрями підвищення його ефективності.

Запропоновано організаційно-виробничу модель інтегрованого формування у хлібопекарській промисловості Черкаської області та методичний підхід до оцінювання ефективності об'єднання підприємств.

Ключові слова: хлібопекарська промисловість, інтегровані структури, ефективність, інтеграція, хлібопродуктовий підкомплекс, оцінювання, підприємство.

АННОТАЦИЯ

Кравченко О. В. Повышение эффективности функционирования предприятий хлебопекарной промышленности (на примере Черкасской области). – На правах рукописи.

Диссертация на соискание ученой степени кандидата экономических наук по специальности 08.00.04 – экономика и управление предприятиями (по видам экономической деятельности). – Национальный университет пищевой промышленности Министерства образования и науки, молодежи и спорта Украины, Киев, 2013.

Диссертация посвящена решению теоретических, методических, организационных и практических задач повышения эффективности функционирования предприятий хлебопекарной отрасли.

В диссертации рассмотрены теоретические основы формирования эффективности, предложен авторский подход к определению сущности понятия эффективности функционирования предприятий хлебопекарной промышленности с учетом их отраслевых особенностей в региональном секторе экономики.

Теоретические аспекты формирования и функционирования хлебопекарной промышленности должны предусматривать комплекс организационно-экономических мер и принципов, направленных на создание благоприятных условий в отрасли. Рассмотренная методика расчета основных показателей эффективности хлебопечения позволит осуществить объективную оценку сложившейся ситуации и определить перспективные направления развития отрасли.

Исследовано современное состояние и тенденции развития производителей сырья и продукции хлебопекарной отрасли по Черкасской области, проведен анализ их эффективности. Основное внимание сосредоточено на особенностях развития предприятий хлебопекарной промышленности Черкасской области в современных условиях хозяйствования. Проанализированы основные показатели развития хлебопродуктового подкомплекса региона за 1990–2011 гг. Проведен маркетинговый анализ спроса на рынке хлебопекарной продукции Черкасской области. Исследованы и классифицированы экзогенные и эндогенные факторы воздействия на повышение эффективности предприятий хлебопекарной промышленности.

По результатам исследования осуществлено прогнозирование развития предприятий хлебопекарной промышленности на 2012–2015 гг. и предложены направления повышения его эффективности, которые состоят в

разработке и осуществлении мероприятий, ориентированных на адаптацию к условиям внешней среды функционирования, ее кризисным проявлениям.

Важным условием повышения эффективности производства хлебопекарной продукции является разработка и внедрение стратегии создания в хлебопродуктовом подкомплексе региона нового интегрированного формирования, что обеспечит организационное объединение всех участников производственно-потребительской цепочки в рамках интегрированной межотраслевой компании, модель которой была разработана и предложена к использованию в процессе исследования. Предложенная организационная структура предусматривает получение хлебопроизводителем приоритета в распределении доходов на всех стадиях производства продукции, а также такие конкурентные преимущества ее участников, как снижение риска существования, рациональное использование ресурсов, оперативность в принятии решений.

Предложен методический подход к оценке эффективности объединения предприятий.

Обоснованы основные направления эффективного развития хлебопекарной промышленности, даны методические рекомендации по государственному регулированию хлебопекарной отрасли.

Ключевые слова: хлебопекарная промышленность, интегрированные структуры, эффективность, интеграция, хлебопродуктовый подкомплекс, оценка, предприятие.

SUMMARY

Kravchenko O. V. The increase of efficiency of functioning of baking enterprises (on the example of Cherkasy region). – As a manuscript.

The thesis for obtaining a scientific degree of the Candidate of Economic Sciences after the speciality 08.00.04 – economy and enterprises management (after the kinds of economic activity). – National university of food technologies of the Ministry of education and science, youth and sport of Ukraine, Kyiv, 2013.

In the thesis theoretical foundations of efficiency formation are presented, methodical bases of the estimation of baking enterprises efficiency are substantiated.

The features of the development of grain production, grain processing and baking enterprises in Cherkasy region in modern terms of management are investigated. Basic economic indices of the activity of enterprises of baking subcomplex of the region during 1990–2011 are analyzed and the efficiency of their functioning is estimated.

After the results of the research the development of baking industry of Cherkasy region for 2012–2015 is prognosticated and the directions of its efficiency increase are offered.

Organizational and production model of integrated formations in baking industry of Cherkasy region and econometric model of the estimation of enterprises association efficiency are offered.

Key words: baking industry, integrated structures, efficiency, integration, baking subcomplex, estimation, enterprise.

Черкаський державний технологічний університет
Свідоцтво про державну реєстрацію ДК № 896 від 16.04.2002 р.

Підписано до друку 27.12.2012 р. Формат 60х90/16. Папір *офісн.*
Друк оперативний. Ум. друк. арк. 1,16. Обл.-вид. арк. 0,9. Тираж 100 прим. Зам. № 12-0221.

Надруковано в редакційно-видавничому центрі
Черкаського державного технологічного університету
бульвар Шевченка, 460, м. Черкаси, 18006.